

& SAVOIR-VIVRE®

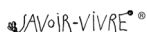
Creat cu pasiune și savoir-faire. Un volum Baroque Books & Arts®.

Nora Kreft

CE ESTE DRAGOSTEA,
SOCRATE?

traducere din limba germană de
MIHAI MOROIU

Colecție coordonată de Dana MOROIU

Nora Kreft

WAS IST LIEBE, SOKRATES ?

Die großen Philosophen über das schönste aller Gefühle

© 2019 Piper Verlag GmbH, München/Berlin.

© Baroque Books & Arts®, 2019

Imaginea copertei: Irina DOBRESCU

Concepție grafică © Baroque Books & Arts®

Lector: Rodica CREȚU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KREFT, NORA

Ce este dragostea, Socrate? / Nora Kreft;

trad. din lb. germană de Mihai Moroiu. - București: Baroque Books & Arts, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-8977-58-4

I. Moroiu, Mihai (trad.)

1

Tiparul executat de Master Print Super Offset

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse fără acordul scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

Pentru Emanuel

CUVÂNT-ÎNAINTE

Iubirea ne întoarce întotdeauna viața cu susul în jos. Nu poți să iubești așa, *en passant*, și în rest să-ți vezi de ale tale ca de obicei: amorul ne transformă din rădăcini, ne schimbă dorințele, la fel și percepțiile, vedem și auzim altfel așa, cu toată atenția concentrată asupra unui nou punct de interes. Nu-i de mirare că tocmai începutul iubirii are puterea să fie atât de tulburător și de intens. Toate gândurile gravitează în jurul persoanei iubite și cea mai arzătoare speranță aleargă doar după un răspuns pe măsură. Ceea ce te face vulnerabil nu numai la primii pași, ci pe întregul drum al vieții, pentru că îndrăgostiții nu se obișnuiesc niciodată cu statutul lor. Spre exemplu, dacă pierzi o persoană iubită e greu să te trezești mai departe, zi de zi, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Ca și cum abia prin iubire am înțelege cu adevărat ce este moartea și ce înseamnă singurătatea.

Amorul ne copleșește câteodată năvalnic, alteori crește cu încetul, dar oricum nu poate fi controlat. Chiar dacă

iubirea intervine în cele mai de seamă hotărâri, nu putem hotărî nimic în ceea ce o privește. Dragostea poate fi mărturisită sau nu, năvala de sentimente poate fi ignorată sau nu, dar dacă iubim sau nu – asta nu mai depinde de noi, nici în ceea ce privește romantismul și nici relațiile de familie, de suflet și așa mai departe.

Și atunci, dacă suferim atâtea transformări și devenim atât de vulnerabili, și nici nu o putem stăpâni, de ce suntem atât de dornici de iubire? Ce o face atât de specială? Și de ce suntem mai degrabă dispuși să fim nefericiți, decât să nu iubim niciodată? De ce încercăm să o exprimăm în cuvinte? Și de ce este atât de greu să găsim acele cuvinte? De ce greșim mereu și iar o luăm de la capăt?

Deoarece iubirea este un fenomen uluitor și pare să fi existat încă de la începutul omenirii – în orice caz de la începutul istoriei documentate – și filozofia s-a preocupat dintotdeauna de ea. Marii filozofi ai tuturor timpurilor s-au întrebat mereu ce au în comun dragostea romantică, părintească, frățască și prietenia profundă, ce anume le transformă în amor, exprimând toate astea în idei înțelepte, puse pe hârtie. Nu ar fi extraordinar dacă ei ar putea să călătorească în timp și să stea de vorbă cu noi, să ne răspundă la întrebările ce ne frământă? La cele fundamentale, pe care toți oamenii și le-au pus din cele mai vechi timpuri, dar și la cele moderne, expresie a timpului și culturii actuale – *dating apps*, iubirea și inteligența artificială și așa mai departe?

Iată un joc de idei pregătit pentru următoarele zece capitole. Opt filozofi, bărbați și femei, își dau întâlnire

în casa lui Immanuel Kant din Königsberg, adică în Kaliningradul de astăzi. Sunt personalități istorice din timpuri total diferite, cu mari contribuții la filozofia iubirii: Socrate – în Antichitatea clasică, Augustin – în faza finală și în cea de început a Evului Mediu, Immanuel Kant în secolul al XVIII-lea și Søren Kierkegaard în cel de-al XIX-lea, Sigmund Freud și Max Scheler în prima, Simone de Beauvoir și Iris Murdoch în cea de-a doua jumătate a secolului XX. Se reunesc în urma unei misterioase invitații trimise de Immanuel Kant. Pe vremuri avea deseori oaspeți, dar acum se lăsase liniște în jurul său. Dar deodată a hotărât să iasă din umbră, din dorința de a discuta despre iubire. Lui Immanuel, așa cum ne-a rămas din istorie, amorul îi era suspect, din perspectivă morală. Acum însă a hotărât să mai treacă o dată în revistă subiectul, cu ajutorul celor șapte oaspeți ai săi.

Firesc, încep să aibă loc cele mai diverse discuții: despre ce este de fapt iubirea și ce temeiuri are, de ce îndrăgostiții consideră obiectul iubirii lor de neînlocuit, imposibil de suplinit de candidați asemănători sau „mai buni”, într-un fel sau altul. Ce are de-a face dragostea cu hormonii, dacă roboții pot fi iubiți și ce-i cu toată povestea asta cu roboții ca parteneri de sex. Dacă dragostea și autonomia se exclud reciproc sau nu cumva se potențează reciproc, de ce amorul aduce fericire (iar uneori nefericire, îngrozitor de mare), dacă există un drept la dragoste. Dacă amorul poate fi exersat, ce legătură are cu pastilele iubirii, cum trebuie judecate *dating apps* și multe altele. Așadar, participanții la dialog se află într-un continuu du-te-vino între aspecte atemporale și subiecte actuale deosebit de fierbinți.

Dar nu tot ceea ce spun cele opt personaje li se poate atribui „perechilor” lor din istorie. Asta pur și simplu pentru că nu au apucat să se gândească la roboți sexuali și la *dating apps*. Și, de fapt, pentru că își mai schimbă uneori părerile, așa cum este normal în orice discuții. Fiecare pornește de la convingerea sa, dar se lasă influențat de ceilalți, dacă aduc contraargumente convingătoare. Iar uneori se întâmplă să se răzgândească total.

Sper ca vă va face plăcere să-i însoțiți în jocul lor de idei. Filozofia iubirii, așa cum se prezintă astăzi, are multă nevoie de asemenea idei. Pe de o parte, pentru că este încă relativ tânără: filozofia iubirii a reintrat doar de curând cu forță în vederile noastre și există o masă de noi cercetări inovatoare – pe care le vor dezbate cei opt participanți la dialog. Și, pe de altă parte, pentru că iubirea este un subiect important în vremurile noastre de turbulență politică. Deși amorul începe cu fixarea intensă, caracteristică, asupra unei anumite persoane, deschide totuși și perspectiva către un fapt fundamental – orice om este de neînlocuit, ceea ce are darul să trezească un simț al dreptății. Apoi, iubirea trezește forțe de neînchipuit, îndrăgostiții fiind teribil de inventivi și plini de tenacitate. Calități cât se poate de utile în abordarea marilor teme ale lumii noastre de astăzi.

Uneori, reflecția și iubirea sunt puse în opoziție. Se spune că, fiind un sentiment în stare pură, dragostea s-ar afla departe de gândire. După părerea mea însă, sentimentele sunt în sine gânduri condensate asupra lumii. Și, mai important: iubirea însuflețește gândurile. În *Phaidros*, dialogul lui Platon, Socrate spune că a iubi pe cineva

înseamnă (printre altele) și dorința de a filozofa împreună, iar filozofia are nevoie de asta, deoarece amorul are darul să aprindă și dragostea pentru înțelepciune. Astfel, iubirea nu este doar un subiect important al filozofiei, ci iubirea și filozofia sunt dependente una de cealaltă: amorul se exprimă prin filozofare, iar filozofarea nici nu poate începe fără amor. Adică fără iubirea față de o altă persoană.

Avem de-a face desigur cu teze puternice, pe care nu le putem înțelege cum se cuvine fără a le privi mai de aproape. Cu toate astea, am sentimentul că exprimă un adevăr. Iubirea se află într-o legătură nemijlocită cu dorința omească de cunoaștere. Pe sine și pe cei din jur. Îndrăgostiții vor să gândească împreună cum să trăiască, ce trebuie să creadă și ce au dreptul să spere împreună – chiar dacă asta nu se întâmplă întotdeauna în mod conștient sau explicit. Prin urmare, poate că și filozofarea împreună a celor opt gânditori invitați aici este tot o expresie a prieteniei, o manifestare a iubirii.

Nora Kreft, august 2019

WITH LOVE,
BAROQUE

CUPRINS

Cuvânt-înainte	7
Comesenii banchetului filozofic	12
1. O dezbatere despre iubire: bun venit la Königsberg...	19
2. Ce legătură are iubirea cu înțelepciunea	27
3. Ființa iubită este de neînlocuit	51
4. Iubire și plăcere	75
5. Poți iubi o mașinărie?	91
6. Iubirea pune limite autonomiei noastre?	115
7. Există un drept la iubire?	135
8. Arta iubirii	153
9. Dating apps – iubire în ofertă specială?	169
10. All You Need Is Love	185
Mulțumiri	192
Bibliografie	194

& JAVOIR-VIVRE®

O colecție de formare și rafinare a personalității, *à la légère*, fără nicio declarație de intenție programatică.

Enciclopedii și alte lucrări capabile să corecteze micile imperfecțiuni și să răspundă la marile întrebări cu grație, umor și inteligență, pentru cititorii care își caută bucurii oneste într-o lume a speranțelor amânate.